

Machines en beveiligingen

Inleiding

Per 1 januari 1995 is de Machinerichtlijn definitief in werking getreden.

De Machinerichtlijn valt onder de Europese wetgeving en is voor elke lidstaat bindend en staat boven de wetten van de individuele lidstaten.

In deze machinerichtlijn staan de fundamentele veiligheids- en gezondheidseisen vastgelegd waaraan een machine (minimaal) moet voldoen.

De fabrikant geeft op de machine dan ook met behulp van het "CE-teken" aan dat de machine voldoet aan deze eisen. Het is logisch dat de veiligheidsvoorzieningen van deze machines intact moeten blijven en op de juiste wijze gebruikt dienen te worden.

Risico's kunnen namelijk alsnog ontstaan tijdens het:

- ✚ gebruik;
- ✚ afstellen;
- ✚ onderhouden;
- ✚ reinigen;
- ✚ herstellen;
- ✚ vervoeren.

Doelstelling

Het doel van deze toolboxmeeting is het voorkomen van ongevallen als gevolg van het niet of op onjuiste wijze gebruiken van beveiligingen van machines en gereedschappen.

Tijdens deze toolbox worden de volgende beveiligingen besproken:

- ✚ noodstop'
- ✚ vastzetinrichting bedieningsschakelaar'
- ✚ nullastchakeling'
- ✚ mechanische afscherming.

Wat zijn de belangrijkste veiligheidsrisico's?

1. Machine komt onbedoeld in werking.
2. Het (automatisch) stopzetten van machine wordt verhinderd of is niet mogelijk.
3. Men komt onbedoeld in aanraking met bewegende delen tijdens het gebruik.

Vraag de deelnemers welke ongevallen of bijna-ongevallen zij wel eens hebben mee-gemaakt met machines en/of handgereedschappen, waarbij sprake is geweest van gebrekkige of niet juist werkende veiligheidsvoorziening.

Machines en beveiligingen

Welke maatregelen kun je zelf nemen?

Tip 1 Zorg dat je bekend bent met het gebruik van de machine:

- ✚ De fabrikant is verplicht om een gebruiksaanwijzing (als het op de Nederlandse markt is gebracht; uiteraard in het Nederlands opgesteld) te verstrekken.
- ✚ Neem van deze gebruiksaanwijzing altijd minimaal de aanwijzingen door die een veilig gebruik bevorderen en/of een bepaald gebruik ontraden.
- ✚ Als je de gebruiksaanwijzing niet bij de machine aantreft; vraag hier dan naar bij je leidinggevende.
- ✚ Laat beveiligingen altijd intact en schakel deze nooit uit.

Verstrek een gebruiksaanwijzing en laat een van de deelnemers de veiligheidsadviezen opzoeken en zondig voorlezen.

NOODSTOPS (b.v. cirkelzaagmachine)

- ✚ Komen niet voor op met de hand gedragen of handgeleide machines, maar kunnen wel voorkomen op vast opgestelde/mobiele machines.
- ✚ Dienen om een onmiddellijk dreigende of ontstane gevaarlijke situatie af te wenden.
- ✚ Kunnen voorkomen als paddestoelachtige drukknoppen, kabels, touwen, stangen, hendels of in specifieke toepassingen.
- ✚ Moeten in rood zijn uitgevoerd en wanneer dit technisch mogelijk is voorzien zijn van een gele achtergrond.
- ✚ Zijn zo gepositioneerd dat ze eenvoudig toegankelijk zijn voor een veilige bediening door de bediener/andere personen.

Waar moet je op letten?

Tip 2 Controleer regelmatig of dat de noodstop ook echt toegankelijk is, werkt en of deze nog voldoende opvalt (kleur en positie).

Het mag na bediening van de noodstop niet mogelijk zijn om de machine op te starten, totdat alle geactiveerde besturingsorganen met de hand afzonderlijk en bewust zijn ontgrendeld.

Loop na afloop van deze toolbox met de groep langs een machine en laat iemand de verschillende manieren demonstreren hoe de noodstop bediend kan worden (platte hand/vuist/elleboog/knie). Controleer (laat zien) dat daarna de machine niet meer opgestart kan worden zonder weer "bewust" de aan/uitschakelaar in te schakelen.

VASTZETINRICHTING BEDIENINGSHANDGREEP (b.v. haakse slijpmachine)

- Er mag geen gevaar bestaan voor verwondingen nadat de gebruiker de bedieningshandgreep (-schakelaar) bij elektrisch handgereedschap heeft losgelaten.
- Vastzetinrichtingen in de "aan-stand" zijn in principe dan ook niet toegestaan.

Waar moet je op letten?

Tip 3 Haakse slijpmachines kunnen (nog) wel voorzien zijn van een vastzetinrichting. (de regelgeving stelt hierbij wel de eis dat de bedieningsschakelaar direct naar de "uitstand" moet gaan bij bediening van de vastzetinrichting)

Blokkeer of zet ook nooit bedieningsschakelaars vast, b.v. door middel van een houten blokje of wurgbandje.

Machines en beveiligingen

NULLASTSCHAKELING

Zoals al eerder naar voren is gebracht mag na bediening van de noodstop het niet mogelijk zijn om de machine op te starten, totdat alle geactiveerde besturingsorganen met de hand afzonderlijk en bewust zijn ontgrendeld.

Je kunt je eigen voorstellen dat wanneer de spanning van een machine eraf is geweest (bv. stekker is eruit getrokken, zekering is doorgeslagen of de aardlekschakelaar is in werking getreden) de machine ook niet meer op mag starten wanneer er weer spanning op komt.

Deze beveiliging is verplicht als dit spontaan opstarten gevaar voor de veiligheid kan opleveren.

Tip 4 Deze (elektrische) schakeling die dit spontaan opstarten moet voorkomen noemt men een "nullastschakeling". Controleer periodiek hiervan de werking door de machine op te starten en de stekker eruit te trekken. Wanneer men de stekker weer plaatst mag de machine niet opstarten.

Laat iemand een bouwciikelzaag opstarten. Laat een collega de stekker eruit trekken, zodat de machine stilvalt. Laat de stekker weer plaatsen om de werking van de nullast-schakeling te demonstreren.

AFSCHERMINGEN (b.v. vast opgestelde houtbewerkingsmachines)

De fabrikant/ontwerper van een machine moet de bewegende delen van een machine afschermen of (indien dit niet mogelijk is) voorzien van beveiligingsinrichtingen die elk gevaar voor aanraking, waardoor zich ongelukken zouden kunnen voordoen, wordt voorkomen.

Tip 5 Verwijder dus nooit afschermkappen omdat:

- ✚ je er toch regelmatig bij moet zijn
- ✚ het anders zo lastig werkt
- ✚ het dan handiger werkt
- ✚ het sneller opschiet
- ✚ omdat hij toch al "op half elf" hangt
- ✚ constant lostrilt

Dikwijls schakelt de machine zichzelf uit, bij het openen/weghalen van een afschermkap.

Het is logisch dat de schakelaars die hiervoor zorg dragen niet uitgeschakeld of geblokkeerd mogen zijn.

TOT SLOT:

***De fabrikanten zijn gebonden aan strenge regels en wetten,
Maar iedereen is erbij gebaat als jij ook op blijft letten!!***